

[Jens Møller.]

fra Mark til Krone. Fhv. Minister H. P. Hanssen-Nørremølle, der havde Første-haandskendskab, har beregnet Nordslesvigs Tab ved Märkinflationen til omtrent 300 Mill. Kr., saa den ydede ca. 60 Mill. Kr. Valutaregulering gav kun en Erstatning paa 20 pCt. I denne Forbindelse peger H. P. Hanssen paa den Kendsgerning, at ved Indlemmelsen af Nordslesvig fik dette Andel i Danmarks Statsgæld, der dengang var 1 200 Mill. Kr., svarende til 60 Mill. Kr. for den nordslesvigske Befolkning.

Vi Nordslesvigere har aldrig kunnet forstaa, hvorfor der ikke blev truffet en Ordning af dette vigtige Spørgsmaal svarende til Ret og Moral. Vi er alle overbevist om, at det danske Folk har villet det bedste for Nordslesvig, men vi er i lige Grad overbevist om, at Regering og Rigsdag ikke har magtet Opgaven at sætte Samfundsinteressen højere end Kapitalinteressen. Bevis for denne Paastand har vi i et Brev fra Minister H. P. Hanssen af 30. April 1923 til Domænesekretær Friis i Haderslev, hvori han bl. a. skriver:

„Min første Plan var at oprette en Udligningskasse, som skulde hvile i sig selv. Til denne Kasse skulde enhver Debitor, som opsagde sin Hypotekgæld og udbetalte den til Dagskursen, indbetale Halvdelen af Kursavancen, altsaa Halvdelen af Forskellen mellem Dagskurs og Parikurs, og af denne Udligningskasse skulde omvendt Kreditorerne have betalt af det Tab, som de led ved Markhypotekets Tilbagebetaling. . . . I øvrigt vilde der saa i en Række af Tilfælde være Mulighed for yderligere Erstatning af Tab ved Hjælp af Valutaloven. Dette Forslag stødte paa stærk Modstand baade hos den daværende Finansminister, Edvard Brandes, og den nuværende Stats- og Finansminister, Neergaard. De mente begge, at Forslaget vilde vække stor Modstand i Bondestanden i Sønderjylland.“

Saaledes opfattede man altsaa Nordslesvigs Ret: Bønderne skulde befries for Hypotekerne, for at Kapitalen kunde faa frit Spillerum. Kapitalens Interesser stod højere end Nordslesvigs Ret.

Følgerne af den skæbnesvangre Ordning af Kapitalforholdene i Nordslesvig skulde snart vise sig. Debtors Glæde over at kunne kvittere sine Markhypoteker med nedsat eller helt uden Betaling var af kort Varighed. Landet var fuldstændig blottet for Egenkapital. De 44 Mill. Kr. Valutaregulering blev først udbetalt senere. Og der var

en uhørt Trang til Kapital til Stede. Tvunget af Omstændighederne var Nordslesvigs Landbrug i Krigstiden og derefter ført ind i en Rovdrift; de i de enkelte Bedrifter nedlagte Kapitalværdier blev realiseret i Pengeværdier. Ogsaa inden for Handel og Haandværk foregik der en tilsvarende Udvikling. Driftskapitalen gjordes flydende, idet Varebeholdningerne svandt ind og efterhaanden forvandlede til Penge. Efter Nordslesvigs Indlemmelse i Danmark maatte Erhvervene omlægges efter danske Forhold. Intensivering af Landbruget skulde være endnu højere end før 1914. Dette krævede en Forøgelse og Forbedring af Besætningerne, af Bygningerne og af Jorden, og for Handelens og Haandværkets Vedkommende en Komplettering af Lagrene o. s. v. Alt dette forarsagede uhyre Kronelaan, som kan eftervises i Grundbøgerne i de første Aar efter 1920. Hundreder af Millioner dansk Kapital fandt de bedste Muligheder i Nordslesvig til de Betingelser, denne Kapital foreskrev. Endskønt der forelaa 1ste Pants Sikkerhed, var Rentesatserne 2—2½ pCt. højere i Nordslesvig end i det øvrige Land.

Endnu langt mere skæbnesvanger var den Kendsgerning, at den Krone, hvormed Nordslesvig blev finansieret, var en lille Krone med 50—60 pCt. Guld- og endnu langt mindre Realværdi. Det danske Pristal laa dengang meget højt. Ingen kan indse Nødvendigheden af en saa lav Krone kort efter Krigen. Danmark havde dog haft de allerstørste Fortjenstmuligheder. Vi kan ikke se rettere, end at dansk Styre dengang fuldstændig have mistet Evnen til at baandlægge Storkapitalens Interesser, som gik ud paa uhyre Spekulationer og det rene Spil med Landets Værdier. Den 1. Januar 1919 stod Kronen endnu i Pari, gik saa i Aarets Løb ned paa 85, i 1920 indtil under 50. Saa steg Kronen igen: i Januar 1921 til 67, Oktober 1921 til 70, Januar 1922 til 75 og i Juli 1922 til 80. Derpaa faldt den igen og naaede Marts 1924 en Værdi af 58. 1925 begyndte saa Regeringens og Rigsdagens Arbejde for den ærlige Krone, hvilket havde til Følge en enestaaende Haussespekulation i dansk Valuta og endelig Føring til Pari af Landets Mønt. Ifølge de dengang tilstedeværende uhindrede Forhold for Valutaen paa Verdensbørserne steg og faldt Kronens Købeværdi med dens Valutaværdi. Disse Forhold maatte virke ruinerende for Nordslesvigs Landbrug og næringsdrivende, særlig for Landbruget, hvor Prisudsvingene i begge Retninger var enorme. Saaledes har Udsvingene været, og de kan slet ikke sammenlignes med Forholdene i det øvrige Land.